

Vi vil ta Gjøvik framover

*Gjøvik Venstres sitt kommunevalgprogram til
kommunestyreperioden 2023-2027.*

Innhold

Innledning	4
Kapittel 1 - Klimavennlig Gjøvik	5
Lokale klimatiltak	5
Gjøvik Venstre vil:	5
Grønne reiser	6
Gjøvik Venstre vil:	6
Lokal energiproduksjon og energieffektivisering	7
Gjøvik Venstre vil:	7
Kapittel 2 - Ta vare på mjøsa, naturen og dyerne	9
En arealpolitikk for mer natur	9
Gjøvik Venstre vil:	10
Sirkulær økonomi og gjenbruk	10
Gjøvik Venstre vil:	11
Lokal forurensning og renovasjon	11
Gjøvik Venstre vil:	12
Bedre dyrevelferd	12
Gjøvik Venstre vil:	12
Kapittel 3 - Gjøvik som en trygg oppvekstkommune med frihet og kunnskap i skolen	13
Barnehager	13
Gjøvik Venstre vil:	13
Grunnskolen	14
Gjøvik Venstre vil:	14
Skolestruktur	15
Gjøvik Venstre vil:	15
Høyere utdanning	16
Gjøvik Venstre vil:	17
Kapittel 4 – Flere lokale og grønne arbeidsplasser i Gjøvik	18
Lokal næringspolitikk	18
Gjøvik Venstre vil:	18
Stedsuavhengige arbeidsplasser	18
Gjøvik Venstre vil:	19
Et likestilt og inkluderende arbeidsliv	19
Gjøvik Venstre vil:	19
Kapittel 5 – Levende lokalsamfunn i Gjøvik	21
Demokrati og åpenhet	21
Gjøvik Venstre vil:	21
Stedsutvikling	21
Gjøvik Venstre vil:	22
Kultur og idrett	22
Gjøvik Venstre vil:	22

Frivillighet	23
Gjøvik Venstre vil:	23
Attraktivt uteliv	23
Gjøvik Venstre vil:	24
Asyl og integrering	24
Gjøvik Venstre vil:	24
Kapittel 6 – Helse og omsorg i lokalsamfunnet	26
Helse tjenester og psykisk helse	26
Gjøvik Venstre vil:	26
Lokal ruspolitikk	27
Gjøvik Venstre vil:	28
Økt frihet i alderdommen	28
Gjøvik Venstre vil:	28
Bedre barselomsorg	29
Gjøvik Venstre vil:	29

Innledning

Gjøvik Venstre vil ta Gjøvik framover. Vi vil ha en grønn fremtid med frihet til alle Gjøvikborgere. Vi vil kutte utslipp, sikre kunnskap og frihet i skolen, et blomstrende næringsliv, ta vare på de som faller utenfor, og sikre en attraktiv og urban by.

Gjøvik Venstre ønsker et samfunn der alle har frihet og selvstendighet til å leve det livet de ønsker – uavhengig av alder, kjønn, livssyn, funksjonsevne, seksualitet og bakgrunn. Makt og innflytelse skal komme nedenfra. Beslutninger skal fattes nærmest mulig den det gjelder, og med størst mulig grad av åpenhet og medvirkning. Politisk makt skal forankres i demokratiske institusjoner.

Derfor er et sterkt lokaldemokrati viktig for Gjøvik Venstre. Gjøvik kommune skal lytte til innbyggerne våre og sikre bedre medvirkning i vedtakene som blir fattet i kommunen. Vi vil ha et levende lokalsamfunn og en kommune som er store nok til å kunne utøve reell makt og ta på seg og skjytte flere oppgaver. Gjøvik Venstre vil flytte at makt skal flyttes fra staten ned til kommunene, og vi vil at flere skal kunne delta i lokaldemokratiet. Vi tror større og sterkere kommuner vil gi innbyggerne et bedre tilbud og gjøre Gjøvik til et bedre sted, derfor vil vi slå oss sammen med Toten-kommunene.

Venstre er et utålmodig parti. Vi vil ta samfunnet videre. Vi vil framover, ikke bakover. Derfor vil vi satse på skole og kunnskap, vi vil løse klima- og naturkrisen, og vi støtter små og store jobbskapere. Venstre vil ha et samfunn der alle er frie og har muligheten til å delta. For å lykkes med det, må jobben gjøres lokalt.

Derfor er et sterkt Gjøvik Venstre viktig. I dette dokumentet får du oversikt over Gjøvik Venstres viktigste saker og prioriteringer i den neste perioden. Vi trenger et sterkt et grønt og liberalt parti som kjemper for de viktige sakene og for løsninger på store og små utfordringer.

Dersom du syns vi gjør nok i Gjøvik i dag for å bygge framtida, løse klima- og naturkrisa og gi folk frihet i hverdagen: Stem gjerne på et annet parti. Om du som oss er utålmodig og vil gi folk mer frihet, flere muligheter, grønnere framtid og ta Norge framover: Velkommen til å stemme Venstre i 2023!

Klimavennlig Gjøvik

Klimakampen er i bunn og grunn en frihetskamp. Det handler om å gi barna mulighet til å leve gode og trygge liv nå og i fremtiden. Vi må ta vare på naturen og alle de gode kloden som økosystem tilbyr oss, slik som mat, rent vann og ren luft. Gjøvik Venstre vil at det skal være enkelt, både for lokalsamfunn og enkeltmennesker, å bidra i klimakampen og leve gode liv med et lite miljøavtrykk.

Kampen for å kutte klimagassutslipp er like viktig lokalt som nasjonalt. Det er summen av små og store grønne handlinger og tiltak som vil gjøre Norge og Gjøvik klimanøytralt. For Gjøvik Venstre er det viktig at alle bidrar i kampen for å kutte utslipp der de kan. Våre folkevalgte stiller derfor til valg for å kutte lokale klimagassutslipp. Vi vil gjøre det enklere å ta grønne valg, slik at Gjøvik aktivt bidrar til nå målene i Paris-avtalen. Gjøvik kommune skal redusere utslippene sine med 60% innen 2030 (fra 1990) og bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Lokale klimatiltak

Det skal alltid være enkleste og mest lønnsomt å velge grønt og klimavennlig. Derfor vil vi satse på å premiere grønne valg og gjøre det enkelt og fordelaktig i hverdagen. Det skal alltid lønne seg for folk og næringsliv å velge grønt.

Samarbeid mellom næringsliv, kommune og sivilsamfunn er nødvendig for å finne løsninger som får ned de lokale utslippene. Den viktigste rollen Gjøvik kommune har i klimakampen er å legge til rette for grønn næringsutvikling og å ta i bruk det handlingsrommet kommunen har til å lede an i klimaarbeidet. Kommunene står blant annet for en stor andel av innkjøpene i Norge, og ved å stille strenge klima- og miljøkrav i anskaffelsene. Gjøvik kan oppnå store utslippskutt og bidra til at grønne produkter og tjenester kommer inn på markedet.

Selv om vi lykkes med å redusere utslippene, må kommunene forberede seg på at vi vil få mer ekstremvær. Gjøvik Venstre vil derfor at kommunene skal prioritere klimatilpasning. Tiltak som gjenåpning av bekker og vassdrag, flomsikring og rehabilitering av natur vil bidra til å beskytte verdifull infrastruktur, og er bra for folk og natur.

Gjøvik Venstre vil:

- Ha et grundig klimabudsjett og klimaregnskap i Gjøvik Kommune underlegge disse revisjon. Disse skal gjelde alle direkte utslipp i kommunen og ikke bare de kommunale virksomhetenes utslipp.
- Styrke kommunens klimarbeid med å ansette flere klimarådgivere.
- Stille krav om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser der kommunen selv er byggherre, og jobbe for at private utbyggere gjør det samme.
- Stille strenge klima- og miljøkrav i alle offentlige anskaffelser, og styrke Gjøvik kommunes kompetanse om klimakrav i anbudsprosesser.
- Se på mulighetene for å etablere karbonfangst- og lagring på blant annet på avfalls- og forbrenningsanlegg.

- At klimagevinsten i rehabilitering fremfor rivning, alltid skal vurderes i kommunale eiendomsprosjekter.
- Nye kommunale bygninger skal bygges i et 100-årsperspektiv.
- Stille krav om streng klima- og miljøsertifisering av alle nye bygg.
- Kreve klimatilpasning i alle prosjekter, blant annet ved å stille krav om lokal overvannshåndtering og avfallshåndtering for eksempel gjennom økt bruk av grønne tak.
- Innføre støtteordninger for etablering av grønne tak og vegger på eksisterende bygg, både for husholdninger og private aktører.
- Stanse nedbygging av natur og reetablere mer natur.
- Gjennomgå og styrke samfunnsberedskapen og oppgradere planer i forhold til naturkatastrofer, store ulykker, pandemier, epidemier, terror og krigslignende situasjoner. Det må øves på tvers av samfunnssektorene og med nøkkelpersoner.
- At kommunen skal unngå å investere i klimafiendtlige aksjer som i fossil energi.

Grønne reiser

En stor del av kommunenes utslipp kommer fra bilparken og annen transport. Gjøvik Venstre vil at kommunen innenfor alle sektorer skal skifte ut sine fossile biler med nullutslippsbiler, deriblant bio-baserte biler. Vi vil etablere flere ladestasjoner i hele kommunen, ved kollektivknutepunkt og ved store parkeringsplasser. Vi vil samarbeide med Innlandet Fylkeskommune om å få nullutslippsbusser i kollektivtrafikken og samarbeide med staten om å elektrifisere tungtransporten.

Gjøvik Venstre vil at flere skal gjennomføre hverdagsreisene sine med gange, sykkel, kollektiv og bildelingsordninger. Da må vi gjøre de grønne transportløsningene mer attraktive. Vi må bygge flere sykkelveier og styrke kollektivtrafikken. Når vi skal utvikle lokalsamfunnet vårt må vi gjøre det på menneskene og naturens premisser, ikke bilenes. Vi må utvikle Gjøvik by og vårt lokalsamfunn på en måte som gjør det enklere å velge miljøvennlige reiser i hverdagen.

Gjøvik Venstre vil:

- Innføre en helhetlig gå- og sykkelstrategi
- Bygge flere sykkelveier i kommunen.
- Alle skoleveier skal ha gang- og sykkelvei
- Utvide og styrke ordninger med elektriske bysykler.
- Reservere plass i eksisterende parkeringshus til sykkelparkeringer.
- Utvide kommunenes vei- og skiltmyndighet for å bidra til prioritering av buss og tilrettelegging for sykkel, samt lavere fartsgrenser nære skoleveier.
- Samarbeide med Innlandet fylkeskommune for å styrke og utvide kollektivtilbudet i Gjøvik, samt redusere prisene for å reise med buss.
- Legge til rette for at kollektivtrafikken kan løse flere hverdagsproblemer gjennom bestillingstransport, for eksempel aldersvennlig transport, henting og levering til fritidsaktiviteter og skoleskyss.

- I samarbeid med Innlandet fylkeskommune sørge for utslippsfri kollektivtrafikk i Gjøvik.
- Oppfordre til mer samkjøring og bildeling.
- At alle nye offentlige kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy, og ved fornyelse av leasingavtaler skifte ut kommunens bilpark med nullutslippskjøretøy.
- Stille krav til utslippsfri transport for oppdrag og leveranser til kommunene.
- Legge til rette for bildelingsordninger, for eksempel gjennom anbud på bruk av offentlige parkeringsplasser
- Etablere flere ladestasjoner for elbil i hele Gjøvik, inkludert hurtigladere og ladestasjoner for drosje, på kommunal grunn og spesielt i tilknytning til kollektivknutepunkt, og stille krav om at disse er universelt utformet.
- Fjerne og redusere parkeringsavgift for ELbiler.
- Samarbeide med næringslivet for å legge til rette for helhetlige utslippsfrie løsninger for tyngre kjøretøy.
- I samarbeid med staten bygge ladestasjon for tungtransport i Biri og Hunndalen.
- Utvikle støtteordninger til landbruket for å investere i nullutslippskjøretøy.

Energiproduksjon og energieffektivisering

Gjøvik kan oppnå store klimakutt gjennom økt produksjon og bruk av fornybar energi. I Gjøvik er det satt i gang flere fornybarprosjekter, men det ligger flere muligheter for å bygge mer grønn energi og integrere produksjon av fornybar energi ved nybygg og rehabilitering av gamle bygg. I tillegg burde Gjøvik gjøre det mer attraktivt for innbyggerne og bedriftene å starte opp lokal, fornybar energiproduksjon.

Nesten alt avfall kan komme til nytte igjen som råvarer i nye produkter eller i energiproduksjon. Dette vil bidra til en sirkulær økonomi og samtidig redusere utslipp av klimagasser og miljøgifter fra avfall. Gjøvik har et stort fortrinn og muligheter i biobaserte næringer og energi.

Gjøvik Venstre vil:

- Stille krav om energiproduksjon og grønne tak på alle kommunale bygg i Gjøvik
- Gjøre det enklere å legge solceller på tak i private hjem og borettslag gjennom støtteordninger og forenklinger av lokalt regelverk.
- Stimulere til bygging og økt bruk av solceller i landbruket.
- Ta initiativ og som hovedregel være positive til å bygge fornybare kraftverk i Gjøvik, som solkraftverk, vindkraftverk og vannkraftverk. Likevel må man vurdere hver konsesjon for seg selv slik at man ikke bygger ned sårbar natur og kulturminner.
- Være pådriver for vekst i bioenergi, og legge til rette produksjon av bioenergi i relevante næringer, som innenfor landbruk.
- Kartlegge potensialet for jord-/bergvarme i kommunen, og stille krav til bruk der dette egner seg.
- Etablere lokale klima- og energifond som gir tilskudd til energieffektivisering og klimavennlige løsninger i lokalsamfunnet basert på private initiativ fra husholdninger, frivillighet eller næringsliv.
- Stille krav til energieffektivitet i kommunens egne nybygg og rehabiliteringsprosjekter.

- Miljøsertifisere bygg gjennom BREEAM-standarden eller tilsvarende strenge miljøstandarder.
- Jobbe for å redusere offentlig energibruk, for eksempel ved å bruke sensorstyrt belysning i offentlige bygninger og langs veier.
- Skifte ut alle gamle armaturer langs kommunale veier og gang- og sykkelveier med ny LED-belysning.
- Være pådriver overfor staten for å forbedre og øke ENOVA-tilskudd.

Ta vare på naturen, mjøsa og dyrene i Gjøvik

Sammen med klimaendringer er tap av natur den største trusselen mot menneskers livskvalitet og frihet. For Gjøvik Venstre har naturen verdi i seg selv, men en intakt natur er også en forutsetning for at vi mennesker skal kunne leve gode liv. Natur er en forutsetning for matproduksjon, medisiner, rent vann og ren luft. Ikke minst er naturen vår aller viktigste forsikring mot ødeleggende klimaendringer, både ved at den binder opp klimagasser, men også ved at den beskytter oss mot flom, hetebølger og andre konsekvenser av høyere temperaturer. Å beskytte naturen er derfor en av Gjøvik Venstres aller viktigste oppgaver de neste årene.

Dessverre er naturareal i sterk nedgang i Norge, med tap av biologisk mangfold og utslipp av klimagassutslipp som konsekvenser. Gjøvik Venstre vil at vi skal verne om naturen, og at Norge innen 2030 skal restaurere og reetablere mer natur enn det som går tapt. Det betyr ikke at vi skal stanse utviklingen av kommuner og næringsliv, men vi må sørge for at utvikling og verdiskaping ikke går på bekostning av naturen. Det må lønne seg å ta vare på naturen, ikke å bygge den ned.

En arealpolitikk for mer natur

Arealendringer er den største trusselen mot naturen. Dermed ligger svært mange av virkemidlene for å ta vare på mer natur i kommunen gjennom arealpolitikken de fører. Gjøvik Venstre vil ta vare på mer natur i Gjøvik, og stramme inn arealpolitikken for å hindre ytterligere nedbygging.

Å ta vare på mer natur er bra for lokalsamfunnet. Mer skånsomme utbygginger og mer rom for friluftsliv og opplevelser er viktig for både næringsliv og innbyggerne. For å stanse tapet av naturmangfold må Norge og Gjøvik bli arealnøytralt. Det betyr at vi må gjenbruke og fortette allerede utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur, og stanse arealforbruket. For å kunne måle arealnøytralitet, vil Gjøvik Venstre innføre arealregnskap og naturbudsjett i Gjøvik kommune.

Gjøvik Venstre vil:

- Bevar markagrensen i Gjøvik by.
- Få på plass en strandsonenplan som styrker og sikker almentnens adgang til strandsonen.
- Kartlegge natur i kommunene, og innføre naturbudsjetter.
- Stille krav om arealregnskap ved nye prosjekter.
- Begrense naturinngrepene ved utbygging av nye veianlegg og stille krav om erstatningsarealer ved tap av verdifull natur
- Føre en stram dispensasjonspraksis der det dreier seg om naturarealer
- Innføre strengere krav til å begrense de negative effektene på natur av hytteutbygginger.
- Stanse all nedbygging av myr
- Ha et aktivt jordvern og som hovedregel ikke bygge ned dyrkbar mark

- Legge til rette for mer vern av naturområder
- Bevare og verne utsatte naturområder som er viktige for biologisk mangfold og biotoper.
- Ha lokale planer for å ivareta og utvide parkarealer i tettbebygde strøk og sørge for at disse styrker det lokale artsmangfoldet.
- Lage lokale verneplaner for vassdrag og ferskvannsressurser i kommunen
- Omgjøre mer gateareal og parkeringsplasser til fortauhager og mikroparker

Sirkulær økonomi og gjenbruk

Nordmenn ligger i dag i verdenstoppen på forbruk per innbygger, med tre ganger større forbruk enn den gjennomsnittlige europeer. For å redusere belastningen som følge av naturbruk og begrense arealbruken til avfall, må vi legge til rette for økt gjenbruk av materialer og deling av ressursene.

Sirkulær økonomi har som mål å redusere bruken av ressurser, kutte bruk av skadelige stoffer, ta vare på materialene lengst mulig, minimere utslipp og energiforbruk, ikke produsere avfall, sørge for at ressursene forblir lokalt og utvikle nye arbeidsplasser.

En stor del av verdens klimagassutslipp kommer fra produksjon og frakt av ulike varer. Gjøvik Venstre er tilhenger av gjenbruk, ombruk og sirkulær økonomi. Derfor vil Gjøvik Venstre lokalt jobbe for etablering av gjenbruksstasjoner, bruktbutikker og andre virkemidler som reduserer forbruket.

Gjøvik Venstre vil:

- Samarbeide med lokalt næringsliv om å utvikle nye løsninger for bruk av overskuddsenergi og biprodukter til nye næringer.
- Lage en gjenbruksstrategi i Gjøvik kommune, som legger til rette for at kommunen kan velge brukt fremfor nytt i alle anskaffelser der det er mulig.
- Legge til rette for mer gjenbruk av materialer og varer i anskaffelser og byggeprosjekter.
- Støtte opp om låne- og delingsordninger for håndverksmaskiner, turutstyr og liknende etter modell fra BUA-ordningen.
- Gjøre det enklere for innbyggerne å gjenbruke fremfor å kjøpe nytt, for eksempel ved å etablere gjenbruksstasjoner ved avfalls- og sorteringsanlegg.
- Legge til rette for mer bildeling.
- Samarbeide med staten for å gjøre det enklere å gjenbruke og reparere, blant annet ved å jobbe for å redusere moms på reparasjon.
- Legge til rette for økt lokal produksjon og distribusjon av mat, blant annet ved å støtte opp under tiltak som Reko-ring og andre lokale matdistribusjonsordninger.
- Stille kommunale bygg til disposisjon for klesbyttedager og lignende arrangementer som oppmuntrer til gjenbruk.
- Stimulere til økt privat hyttedeling og til flere dele- og utlånsordninger for hytter
- Styrke utdanningen innenfor rivning og demontering med sikte på å styrke kompetansen innenfor gjenbruk i byggebransjen.
- Støtte opp under tiltak som bidrar til at elektronikk heller repareres enn kastes.

Lokal forurensning og renovasjon

God luftkvalitet er viktig for et godt lokalsamfunn. Luftforurensning må bekjempes, blant annet med mer nullutslippsløsninger i kollektivtrafikken og redusere veistøv ved vasking av vei og strenge tiltak mot piggdekk. Gjøvik bør ha gode systemer for kildesortering.

Gjøvik Venstre vil sette tydelige mål og krav til kildesortering i alle offentlige bygg. I tillegg vil vi sette strengere krav til sortering av avfall, og at alle kommunene som minimum krever at husholdningene sorterer mat-, plast-, glass-, metall- og papp-avfallet ut fra restavfallet.

Gjøvik Venstre vil være aktive i arbeidet med å redusere tilførselen av plastavfall til naturen og mjøsa, for eksempel ved å kutte bruken av engangsplast i egne virksomheter og ved å være piloter for forsøk med gjenbruksalternativer. Kommunen må også ta en aktiv rolle i opprydding langs elvebredder og strender.

Gjøvik Venstre vil:

- Arbeide for å redusere lysforurensning, deriblant at alle kommunale bygg skal ha sensorer.
- Modernisere vann- og avløpsanlegg for å hindre forurensning
- Sikre gode kildesorteringsordninger
- Intensivere arbeidet mot forsøpling i Mjøsa og støtte opp om lokale innbyggerinitiativ for innsamling og resirkulering.
- Sammen med de andre mjøs-kommunene jobbe for å unngå mikroplast og forurensning av mjøsa.
- at Gjøvik skal innføre en handlingsplan mot plastforurensning

Bedre dyrevelferd

Dyr har egenverdi – ut over den nytteverdien de har for mennesker og samfunnet. Dyras velferd, helse og trygghet må sikres. Dyr må kunne utøve mer av sin naturlige adferd, og ha et liv som er verdt å leve. I tråd med at kunnskapen om dyrevelferd og dyras vilkår stadig forbedres, må politikken følge etter. For at alle dyr skal kunne leve gode og verdige liv, må dyrevelferd også ivaretas i lokal politikk og forvaltning.

Gjøvik Venstre vil:

- jobbe for at det etableres gode og forpliktende samarbeidsforum mellom dyrevernerorganisasjoner og Gjøvik Kommune, gjerne i samarbeid med våre nabokommuner.
- At kommunen skal innføre en dyrevelferdsplan
- legge til rette for ideelle aktører som vil styrke velferden for dyr i Gjøvik
- Fortsette tilskuddsordninger på samling og innlevering piggtråd, samt se på andre lignende tiltak som kan rydde i naturen for styrke dyrevelferden i Gjøvik.
- jobbe for at dyrevelferd ivaretas i arealplaner

Gjøvik som en trygg oppvekstkommune med kunnskap og frihet i skolen

Utdanning er nøkkelen for fremtiden. Derfor er god utdanning alltid en prioritet for Gjøvik Venstre. Det er gjennom utdanning at vi utjevner sosiale forskjeller og gir alle frihet og like muligheter i livet. Elever har ulike forutsetninger, interesser og behov. Da er det avgjørende at vi skaper en skole som er tar hensyn til forskjellene oss imellom. Gjøvik Venstre sitt mål er å skape en skole med kunnskap og frihet, som ser alle elever, og som evner å tilby mestring og læringsglede til alle. Gjøvik Venstre vil at alle elever skal få ut sitt fulle læringspotensiale.

Kommunen har ansvar for både elever og ansatte i skolen. Det er der man har forutsetningene til å se enkeltindividets behov. Dette vil Gjøvik Venstre gjøre gjennom å gi økt metodefrihet til pedagoger og sikre budsjetttrammer som gir de ansatte tid og mulighet til å følge opp elevene.

Barnehager

Ingen familier er like, og barn har ulike behov. Derfor ønsker Gjøvik Venstre et mangfold i barnehagetilbudet, slik at familier kan velge et tilbud som passer for dem og barnet. Å ikke få plass i en barnehage i nærheten av der du bor eller jobber, byr på utfordringer for mange. Det er et kapasitetsproblem som må løses.

Kompetanse hos ledelse, lærere og øvrige ansatte, godt inne- og utemiljø og nok voksne er helt avgjørende for barna. Kvaliteten på barnehagene er det som er viktig, ikke hvem som driver eller eier barnehagene.

Barnehagen er avgjørende for fremtiden til barna våre gjennom integrering, inkludering og språkutvikling. Det er derfor viktig at Gjøvik kommune jobber målrettet for å øke graden av deltakelse for barn med flyktning- og innvandrerbakgrunn i barnehagen.

Gjøvik Venstre vil:

- Sikre tilstrekkelig bemanning for alle barnehager i deres åpningstid.
- Ruste opp barnehagebygg og uteareal, slik at alle barn har gode lekeområder.
- Være positive til flere private og ideelle barnehager. For valgfriheten er det viktig med en god blanding av offentlige, ideelle og private barnehager.
- Ha enkelte barnehager med utvidet åpningstid på kvelden der mange foreldre ikke bare jobber på dagtid, med samme begrensning på maksimal oppholdstid for barnet.
- Legge til rette for en prøveordning med helg- og døgnåpne omsorgstilbud for barn i kommunen, med samme begrensning som i barnehage på maksimal oppholdstid for barnet.
- Ha løpende barnehageopptak, for å sikre at alle får mulighet til å begynne i barnehagen etter endt foreldrepermisjon.
- Styrke alderstilpasset opplæring for barn om kropp, seksualitet, identitet og følelser fra og med barnehagen.

- Fortsette søskenmoderasjon til familier som har barn i både barnehage og skolefritidsordning.
- Tilby mer kursing av barnehageansatte, for å sikre økt kompetanse blant de ansatte i barnehagen uten formell utdanning.
- Jobbe for å øke andelen mannlige barnehagelærere.
- Styrke PPT for å koble PPT inn tidlig der det er behov.
- Styrke samhandlingen for overføring av informasjon om barnets faglige- og sosiale nivå og utvikling i overgang fra barnehage til skole.
- Styrke barnehageansattes kompetanse om barn med høyt læringspotensial.
- Sikre gratis fulltidsplass i barnehage til barn i lavinntektsfamilier
- Er positive til å slå sammen flere barnehager for å sikre kvalitet og gode bygg og utearealer. Likevel er det viktig å sikre et mangfold i barnehage tilbud med store og mindre barnehager.

Grunnskole

Å få en god start på skolegangen er avgjørende for å lykkes senere i utdanningsløpet. Gjøvik Venstre sin hovedprioritet er økt kvalitet, kunnskap og frihet i skolen

Tidlig innsats for å ivareta og sikre god opplæring er grunnleggende. Det er likevel stor forskjell på behovene hos elevene. Gjøvik Venstre ønsker flere og tydelige virkemidler for å gi tilpasset opplæring, gjennom kompetente lærere, økt metodefrihet og tidlig innsats. Gjøvik kommune skal prioritere å hjelpe de elevene som trenger det mest for å sikre alle frihet og like muligheter i livene sine.

Gjøvik Venstre vil:

- Mykne opp starten på grunnskolen ved bruk av metoder som lekbasert læring.
- Styrke skolehelsetjenesten ved å ansette flere helsesykepleiere, skolepsykologer, miljøterapeuter og rådgivere med formell kompetanse.
- I løpet av valgperioden 2023-2027 skal alle ungdomsskoler i Gjøvik ha en helsekykepleier på skolen hver dag.
- Sørge for økt fleksibilitet i vurderingssituasjoner, slik at alle får vist læringsutbyttet på mest mulig hensiktsmessig måte.
- Gjøre læreryrket mer attraktivt gjennom flere karrieremuligheter, gode lønns- og arbeidsbetingelser og mindre byråkrati og papirarbeid.
- Gi KS og staten tydelige signaler fra lokale skoleeiere om nødvendigheten av å utdanne, rekruttere og beholde profesjonsutøvere i skolen.
- Gi KS klare signaler om å prioritere lærerne i lønnsforhandlingene.
- At kommunen skal tilby kursing og midlertidige opplæringstilbud for ufaglærte i skolen, frem til de får en formalisert kompetanse.
- Øke satsning på etter- og videreutdanning blant lærerne i Gjøvik-skolene.
- Støtte etablering av friskoler der de utgjør et supplement til den offentlige skolen heller enn en erstatning, og der hvor det bidrar til å styrke det totale opplæringstilbudet.
- Åpne for fleksibel skolestart for barn, bestemt ut fra modenhet og utvikling.
- Sørge for universelt utformede læremidler og skolebygg.

- Gjøre det enklere å kunne ta om igjen eller hoppe over klasstrinn dersom nivå og faglig utvikling tilsier det.
- Styrke tilbudet om forserte løp og talentsatsninger, og legge til rette for at elever som trenger det kan ta færre fag over lengre tid.
- Styrke PPT, ved å ansette flere PPT-rådgivere.
- Ansette flere spesialpedagoger i skolen
- Sikre kvalifiserte lærere i spesialundervisningen.
- Tilrettelegge for et sterkere samarbeid mellom fritidsaktiviteter og skole, spesielt i barneskolen.
- Nytt punkt: Sikre at alle barn med ulike behov får tilpasset og progresjonsbasert undervisning i gjennom hele skoleløpet, herunder barn med nedsatt funksjonsevne.
- Gi gratis SFO til lavinntektsfamilier.
- Ha et tettere samarbeid med lokalt næringsliv og utdanningsmuligheter i vår region på ungdomsskolen, for å gi elever informasjon og kunnskap om utdannings- og arbeidsmulighetene som finnes i deres nærmiljø.
- Styrke samspillet mellom offentlige og private aktører for å sikre et mangfoldig opplæringstilbud.
- Gi god alderstilpasset seksualitetsundervisning gjennom hele skoleløpet, gjennom samarbeid med helsetjenestene.
- Sikre mer valgfrihet i skolen ved å øke tilbudet av valgfag ungdomsskolen.
- Jobbe for at alle elever ved ungdomsskolen får så stor valgfrihet som mulig ved valg av et 2.fremmedspråk, minst to.
- Sikre at barn som kan lese, skrive eller regne ved skolestart får utfordringer tilpasset sine forkunnskaper fra første skoledag.
- Åpne opp for at elever på ungdomsskolen skal kunne kreve anonym vurdering fra en annen lærer, enten ved samme skole eller annen skole i kommunen.
- Prioritere økt kvalitet i skolen, framfor gratis skolemat.

Skolestruktur

I debatten om skolestruktur prioriterer Gjøvik Venstre kvalitet og trygghet i skolen. Å sikre gode og kvalifiserte lærere med sterke fagmiljøer, trygghet i skolen, en solid skolehelsetjeneste og økt valgfrihet for elevene er det viktigste. Om vi skal ha landets beste og kvalitetssikre skoler må vi tørre å gjøre strukturendringer for å nå våre ambisjoner for skolen.

Gjøvik Venstre vil:

- være positive til å samlokalisere flere barneskoler for å sikre økt kvalitet, bedre skolehelsetjeneste, mer valgfrihet for eleven og større psykososialt miljø.
- være positive til å samlokalisere flere ungdomsskoler for å sikre økt kvalitet, bedre skolehelsetjeneste, mer valgfrihet for eleven og større psykososialt miljø.
- Positive til å samarbeide med nabokommuner for å sikre at elever kan søke på en skole i nabokommunen, om det er mer hensiktsmessig, gir kortere reisevei og fordelaktig for eleven.

- Positive til justering av skolekretser til forventet demografisk utvikling og for elevers beste.

Høyere utdanning og studenter

Gjøvik er en kunnskapsby med NTNU-universitetet og Fagskolen på Gjøvik. Det gir oss store muligheter til innovasjon og for å bli sentralt i forsknings- og utdanningstilbudet i Norge. Gjøvik Venstre vil at kommunen skal være aktiv samarbeidspartner for å styrke NTNU på Gjøvik og dens innovasjonskraft, samt bruke kompetansen i NTNU på videre utvikling av Gjøvik kommune.

Gjøvik Venstre vil også arbeide for et godt studentmiljø. Dette innebærer at Gjøvik må sikre at studentene våre får den fysiske og psykiske helsehjelpen de har krav på, samt legger til rette for sosiale møteplasser.

Samtidig har vi store ressurser i Fagskolen Innlandet. Gjøvik og Norge trenger flere fagarbeidere, og Gjøvik har en solid institusjon som utdanner fremtidens fagarbeidere. Det er viktig at Gjøvik Kommune er sentral i utviklingen og arbeidet for å styrke fagskolen på Gjøvik.

Gjøvik Venstre vil:

- Jobbe for flere studieplasser ved NTNU i Gjøvik og Fagskolen
- Jobbe for å etablere medisinstudier ved NTNU i Gjøvik.
- Styrke samarbeidet mellom kommunen, studentorganisasjoner og næringslivet.
- Støtte digitaliseringsinitiativer i akademia, blant annet der forelesninger og annet undervisningsmaterieell legges tilgjengelig på nett.
- Styrke satsingen på yrkesfaglig høyere utdanning og samarbeid med det lokale næringslivet, herunder jobbe for å få flere fagskoletilbud med mulighet for fleksibel opplæring tilpasset lokale og regionale behov.
- Få flere lærlingplasser i kommunen for å sikre god kompetanse for fremtiden.
- Bidra til å bygge flere studentboliger, med mål om å sikre at alle studenter som ønsker det skal kunne få leid en rimelig studentbolig med akseptabel standard.
- Øke psykolog tettheten i Gjøvik Kommune, samt sikre gode lavterskeltilbud for studenter.
- Premiere studenter som melder flytting til Gjøvik Kommune med ett års gratis busskort, eller andre ordninger.
- at kommunen skal jobbe aktivt for at flere studenter etablerer seg i Gjøvik etter endt utdanning.

Flere lokale og grønne arbeidsplasser i Gjøvik

Hvis man skal lykkes med å skape gode lokalmiljø, er det viktig at flest mulig kan bidra og inkluderes i arbeidslivet. Næringslivet er viktig for omstilling til det grønne skiftet, derfor vil Gjøvik Venstre legge til rette for grønn næringsutvikling. Gjøvik Venstre vil at man enkelt skal kunne skape en arbeidsplass for seg selv og andre, og at man enklere skal kunne jobbe fra der man vil. For Gjøvik Venstre handler en vellykket næringspolitikk om den kompetansen man kan bidra med, og ikke hvor man holder til. De nye digitale verktøyene som har blitt tatt i bruk de siste årene vil kunne avhjelpe dette, samt at man kan få mindre reiser og utslipp fra veitrafikken.

Lokal næringspolitikk

Fremtidens næringsliv er grønt, nyskapende og kreativt. Da må Gjøvik kommune yte god service og legger opp til gode, stabile og langsiktige rammevilkår for næringsvirksomhet. Næringspolitikken skal være moderne og næringsnøytral, og legge til rette for et seriøst og lønnsomt næringsliv.

Gjøvik Venstre vil:

- Aktivt støtte gjennom å innføre et klimafond til små og mellomstore bedrifter, entreprenører og initiativer som ønsker å gjennomføre grønn omstilling. Det skal alltid lønne seg for næringslivet å velge grønt.
- Støtte og bidra til oppstartsgenerator-programmer som gir nye gründere bistand i etableringsfasen.
- støtte opp om Gründerhus med kontorlokaler til utleie for gründere, næringsliv og frivillige, for å oppfordre til deling av idéer, nettverk og kunnskap.
- Gå gjennom kommunens praktisering av anskaffelsesreglementet, for å fremme innovative anskaffelser, grønne anskaffelser, gründervennlige anbudskontrakter, bedre konkurranse og mindre detaljerte kravspesifikasjoner
- Dele opp anbud i mindre kontrakter for at lokalt næringsliv kan delta i anbudskonkurransene, der det er mulig.
- Se på nye former for samarbeid mellom det offentlige og private, med mål om å stimulere bedriftene i en mer bærekraftig og grønn retning.
- Bidra til at lokale bedrifter bruker eksisterende finansieringsordninger som SkatteFunn, for eksempel gjennom næringshager.
- Etablere egne strategier for digitalisering i kommunene og fylkene i samarbeid mellom offentlig og privat sektor, og delta i prosjekter for tilgjengeliggjøring av data i format som kan brukes til å utvikle lokalt næringsliv og forbedre det offentlige tjenestetilbudet.
- Forsøke å utvikle forumer og arenaer til tettere samarbeid med NTNU Gjøvik, Fagskolen og lokalt næringsliv
- Sørge for at Gjøvik Kommune er aktiv pådriver for etablering av Skjerven Biopark, og dens videre utvikling.
- Redusere eiendomsskatten for både husholdninger og næringslivet.

Stedsuavhengige arbeidsplasser

Hvis vi vil ha et mangfoldig og kreativt næringsliv, er det essensielt at det legges til rette for at arbeid kan gjøres fra hvor som helst. Med nye digitale tjenester og samhandling fra ulike steder, er det et mål for Gjøvik Venstre å jobbe for et arbeidsmarked som fungerer sømløst, også for de som jobber desentralisert. Gjøvik kommune skal hente de beste hodene til kommunen, uavhengig om man bor i kommunene eller ikke, samtidig som vi skal legge til rette for gode omgivelser for folk som vil jobbe fjernkontor i Gjøvik.

Gjøvik Venstre vil:

- Etablere arbeids «hub-er» i Gjøvik, slik at flere med fjernkontor, kan jobbe i Gjøvik med gode og anstendige omgivelser.
- Bedre nettverkstilgangen på kollektivtransport for å tilrettelegge bedre for arbeidsreiser.
- Legge til rette for at det er enkelt å pendle miljøvennlig, og dermed jobbe noen dager lokalt og noen dager på arbeidsplassen.

Et likestilt og inkluderende arbeidsliv

Arbeid gir oss økonomisk frihet og muligheten til å utvikle oss som mennesker og medborgere. Deltakelse i arbeid er også helt avgjørende for inkludering og integrering, og bidrar til økt tilhørighet, motvirker fattigdom og utjevner forskjeller. Gjøvik Venstre vil derfor ha et arbeidsliv som er fleksibelt og tilgjengelig nok til å passe for folk med ulike forutsetninger. Kommunen og lokalsamfunnene spiller en viktig rolle i å inkludere flere gjennom ordninger som Fontenehuset, Globus Kafé, Brukerstyrt personlig assistent (BPA), introduksjonskurs som leder til deltakelse i arbeidslivet og samarbeid om tilrettelegging hos bedriftene. For

Norske arbeidsplasser er avhengig av å tiltrekke seg utenlandsk arbeidskraft. I intensive perioder vil mange bedrifter også ha behov for innleide medarbeidere. Derfor er det særlig viktig for at vi opprettholder god tilgang på slik arbeidskraft og sørger for at de som kommer har et godt og ryddig arbeidsforhold mens de er her.

Gjøvik Venstre vil:

- Innføre et prøveprosjekt for anonym jobbsøking i kommunal sektor.
- At kommunene tar sitt samfunnsansvar for at flere skal komme inn i arbeidslivet ved å ta inn lærlinger, tilby praksisplasser og tilby deltidsordninger for folk med redusert arbeidsevne.
- Beholde globus Kafé
- Styrke fontenehuset og mulighetene deres for å få flere OA-plasser (overgangsarbeid).
- Sørge for at tilgangen på individuelt tilpasset assistanse, for eksempel tildeling av brukerstyrt personlig assistanse (BPA), skal være tilgjengelig og fremme likestilling.
- Gi folk raskere og bedre oppfølging hos NAV ved å gi saksbehandlerne bedre verktøy som automatiserer og forenkler arbeidet deres til fordel for brukerne.
- Jobbe for utvidelse og flere ulike ordninger for å aktivisering og jobbmuligheter til folk med nedsatt funksjonsevne, for eksempel: Helt med-stiftelsen og Varig tilrettelagt arbeid i skjermet (VTA-S) eller ordinær (VTA-O).

- La NAV-kontorene få rom og mulighet til å gjøre forsøk, utvikle seg og ta i bruk nye metoder som kommer innbyggerne til gode.
- Styrke sosialtjenestene med økte ressurser til å yte tett og individuell oppfølging for å bistå flere ut i ordinært arbeid.
- Styrke samarbeidet med arbeidslivet og utdanningssektoren for å redusere utenforskapet og kompetansegapet.

Levende lokalsamfunn i Gjøvik

By- og stedsutvikling skaper viktige rammer for hverdagslivet, og en viktig del av politikken er derfor å bidra til gode omgivelser og boligområder. Derfor er det viktig at vi utformer lokalsamfunnene med inkluderende offentlige rom som legger til rette for at man kan leve miljøvennlige og gode liv.

Gode lokalmiljø har også et mangfold av aktiviteter, slik at alle finner noe de kan trives med. Gjøvik Venstre mener at hvis kulturen, idretten og frivilligheten får frihet til å utfolde seg, får vi et mer mangfoldig tilbud for innbyggerne. Kommunen spiller samtidig en viktig rolle i å legge til rette for både organiserte og egenorganiserte aktiviteter, og et trygt og attraktivt uteliv.

Gode kulturmiljøer er sentralt i et levende lokalsamfunn. Kulturmiljøer er utgangspunkt for kulturbaserte næringer, kulturvern bidrar til det grønne skiftet gjennom bevaring og gjenbruk og kulturminner øker stedets attraktivitet. Venstre vil derfor bygge et mangfoldig kulturhus i Gjøvik, og styrke kulturlivet i Gjøvik kommune.

Demokrati og åpenhet

Gjøvik Venstre mener avgjørelser bør tas så nærme dem det angår som mulig. Mer makt bør flyttes fra staten til sterke og robuste kommuner. For å fremme deltakelse må de politiske prosessene være demokratiske, inkluderende, transparente og tilgjengelige for folk flest. Vi vil styrke innsyn og åpenhet rundt beslutningene som tas.

Gjøvik Venstre vil:

- Jobbe for kommunesammenslåing av Gjøvik, Vestre og Østre Toten kommune.
- Gjennomføre forsøksprosjekter med stemmerett til 16-åringer ved lokalvalg.
- Opprette gave- og lobbyregistre i Gjøvik kommune både for politisk ledelse og administrasjon.
- Gi alle innbyggere gratis tilgang til plikt- og rettighetsinformasjon.
- Implementere konsept med saksordførere i saker til politisk behandling, lignende slik de har gjort i Trondheim Kommune

Stedsutvikling

Gode lokalsamfunn er avhengig av en stedsutvikling som skaper attraktive nærmiljø der folk bor og lever livene sine. Dette kan vi blant annet gjøre ved å sikre nærhet til gode friluftsområder, viktige offentlige velferdstilbud, arbeidsplasser og private tjenester. For Gjøvik Venstre er det viktig å sikre god medvirkning fra innbyggerne i forbindelse med stedsutvikling, slik vi har gjort med Biri, Snertingdal og Hunndalen. Gjøvik Venstre vil også at et slikt arbeid skal skje i de andre kretsene i Gjøvik, som Sentrum, Nordbyen, Sørbyen og Vardal.

Gjøvik Venstre vil:

- Jobbe for at byen Gjøvik skal ha en arkitektur som er helhetlig, attraktiv, og fremmer livskvalitet. Innbyggerne skal ha medvirkning i hvilke arkitektur vi skal ha i byggeprosjekter i kommunen.
- Øke satsningen på lokal bokvalitet ved å sikre et mangfold av aktiviteter og tilbud i nærheten av der folk bor.
- Jobbe for variasjon i størrelse og beliggenhet for kommunale boliger.
- Legge til rette for et helhetlig nett av gang- og sykkelstier. I tillegg til miljøgater i Gjøvik.
- Jobbe for kollektivakser i Gjøvik slik at færre er avhengig av bil.
- Sørge for en god balanse mellom klima- og miljøvennlig boligutvikling og ivaretagelse av kulturvern og kulturminner.
- Bidra til at det etableres flere nyskapende og inkluderende boformer som muliggjør en bærekraftig livsstil.
- Ta vare på og restaurere mer natur og sikre tilgang til lokale bymarker, utfartsområder og turveier.
- Etablere flere grøntområder, også i form av parkareal på tak.
- Sørge for god utvikling av nye bydeler, at det blir et mangfoldig nabolag som legger til rette for grønne reiser, attraktive samlingspunkter og enkel næringsvirksomhet knyttet til lokalsentre.

Kultur og idrett

Det lokale kulturlivet må sikres gode vilkår og det bør legges til rette for et mangfold i kulturtilbudet. Alle generasjoner bør ha muligheten til et godt og variert kulturtilbud, og det er viktig at kulturtilbudet er tilgjengelig for alle. Gjøvik Venstre sine prioriteringer i kulturpolitikken vil være å få bygd et nytt kulturhus som er mangfoldig og kvalitetssikkert. Kulturskolen spiller en viktig rolle i det lokale kulturlivet, og bør være priset og lokalisert på en slik måte at den er tilgjengelig for alle. Gjøvik Venstre vil bidra til å lette forholdene for breddeidretten og sørge for et variert tilbud.

Gjøvik Venstre vil:

- Bygge et nytt regionalt kulturhus i Gjøvik.
- Støtte og bygge opp gode kulturarenaer, også for egenorganisert kulturliv.
- Sørge for at offentlige kulturtilbud er økonomisk tilgjengelig for alle.
- Ivareta og videreutvikle den kulturelle skolesekken.
- Sikre kulturelle møteplasser for alle aldersgrupper.
- Styrke meråpne bibliotek.
- Styrke bibliotekene som sosial og demokratisk møteplasser.
- Redusere prisen på kulturskolen for lavinntektsfamilier
- Redusere på venteliste til kulturskolen
- Implementere tilbud innen teater- og scenekunst på kulturskolen.
- Prioritere midler til barne- og ungdomsidretten for å skape inkluderende idrettsarenaer.
- Sørge for å holde prisene nede for barneidretten slik at vi sikrer at alle har mulighet til å delta.

- Innføre fritidskort til barn og ungdom som et målrettet ordning som gir alle mulighet til å delta på fritidsaktiviteter uavhengig av økonomisk situasjon.
- Gjøvik kommune skal være en god kommune å bo og virke i for profesjonelle kunst- og kulturarbeidere.

Frivillighet

Frivillig arbeid er av stor verdi for både lokalsamfunnet i Gjøvik og den enkelte. Alle bør få muligheten til å delta i frivillig arbeid. Derfor er det viktig for Gjøvik Venstre at det skal være enkelt å være frivillig og at frivilligheten har en sterk rolle i lokalsamfunnet.

Gjøvik Venstre vil:

- Øke innbyggerne sin mulighet for å bidra i frivilligheten.
- Sørge for at frivilligheten får god og enkel veiledning ved søknad om midler, aktiviteter og andre tiltak.
- Sikre et godt samarbeid mellom kommunen og frivilligheten i de tilfellene der frivilligheten tar seg av oppgaver som grenser opp mot kommunens ansvarsområde.
- Sikre at frivilligsentralene har økonomi til å legge til rette for mer frivillig arbeid.
- Legge til rette for en kommunal folkehelsedag der frivilligheten får fremmet sine aktiviteter og muligheten til å engasjere seg.
- Styrke tilskuddsordninger til barne- og ungdomsorganisasjoner, og legge til rette for flerårige støtteordninger..
- At barne- og ungdomsfrivilligheten ikke skal måtte betale for å leie kommunale arenaer og lokaler

Attraktivt uteliv

Utelivet er en viktig del av lokalsamfunnet i Gjøvik og for innbyggernes livskvalitet. For å skape gode møteplasser i utelivet, trenger vi fleksibilitet og flere alternativer for innbyggerne. Serveringsnæringen skal tilby noe for enhver smak, samtidig som vi skal sørge for at bedriftene drives på en forsvarlig og trygg måte. Gjøvik Venstre mener at et attraktivt uteliv er viktig for Gjøviks vekstpotensial og visjon om å bli en mer urban by.

Gjøvik Venstre vil:

- Utvide skjenketidene til maksimalt tillatt skjenketid i loven.
- Åpne for at det kan gis salgs- og skjenkebevilling til flere former for næringsvirksomhet, som kino, kulturarrangementer, bokhandler, klesbutikker når det er spesielle arrangementer.
- Videreføre samarbeidet med politiet og skatte- og avgiftsmyndighetene for å avdekke økonomisk kriminalitet og brudd på bestemmelser om arbeidsmiljø og HMS.
- Øke antallet diskrimineringskontroller i utelivet for å bekjempe rasisme og annen diskriminering.
- Legge til rette for bruk av «amnesty boxes», der man kan kvitte seg med illegale rusmidler, for å redusere omfanget av rusbruk i utelivet.
- Hindre diskriminering ved å øke kunnskapen hos skjenkebevillingshavere og –kontrollører om ulike funksjonsnedsettelse som kan ligne beruselse.

- Tillate Søndagsåpne butikker i Gjøvik

Asyl og integrering

Norge og Gjøvik skal være en trygg havn for folk på flukt. Gjøvik Venstre vil at alle flyktninger og innvandrere skal få gode muligheter til å skape et bedre liv. Det er viktig å få folk ut i skole, arbeidsliv og fritidsaktiviteter, for å sikre en rask og god integrering. Gjøvik Venstre vil ta imot flere flyktninger, og gi flyktninger og asylsøkere flere rettigheter, og støtte opp om private og ideelle initiativ for bedre integrering og inkludering.

Gjøvik Venstre vil:

- Ta imot flere flyktninger til Gjøvik og inkludere de inn i vårt lokalsamfunn
- Jobbe for rask bosetting av flyktninger.
- Ha en forsøksordning som gjør det enklere å jobbe under asylsøknadsprosessen.
- Styrke og sikre rask inngang i voksenopplæringen.
- Styrke introduksjonsprogrammet og gjøre det lettere å kombinere deltakelse med ordinært arbeid.
- Tilby fadder- og trainee-ordninger for flyktninger.
- Beholde Globus kafe og innføre lignende ordninger som styrker integrering og arbeidserfaring.
- Samarbeide med lokalt næringsliv om å tilby norskopplæring til arbeidsinnvandrere, og etablere møteplasser med resten av lokalsamfunnet.
- Ha gode ordninger for å sikre at flyktninger bygger opp kompetanse og sosiale arenaer, som å legge til rette for møteplasser, og deltakelse i frivilligheten.
- Sikre barn i mottak muligheten til å delta på ordinære fritidsaktiviteter.
- Jobbe for å sikre at barn i mottak og flyktningbarn går i barnehage og deltar i fritidsaktiviteter.
- Jobbe for flere fritidstilbud i regi av både private og kommunale aktører.

Helse og omsorg i Gjøvik

Et trygt og nært helsetilbud av høy kvalitet er viktig for at alle skal ha frihet og mulighet til å delta i samfunnet. Samtidig mener Venstre at enkeltmennesket i større grad bør ha makt over hvem man mottar tjenestene fra. Dessverre er det ikke alle som har ressursene eller kunnskapen til å ta valg på egne premisser. Venstre vil gi alle muligheten til å ta mer styring over eget liv.

For at alle skal kunne leve gode og selvstendige liv lenger, må samfunnet forebygge mer og reparere mindre innenfor både psykisk og fysisk helse. Tidlig innsats og mer inkludering kan bidra til å forhindre utenforskap, og sette flere i stand til å delta i samfunnet på like premisser.

Helsetjenester og psykisk helse

Gjøvik Venstre vil føre en helsepolitikk som sikrer alle tilgang til et godt helsetilbud, uavhengig av språkferdigheter, alder, inntektsnivå eller pårørendes ressurser. Når flere helsetjenester har blitt flyttet over fra staten til kommunen stiller det høye krav til kommunehelsetjenestene og fastlegetjenesten, men det gir også mulighet til å tilpasse tjenestene til innbyggernes behov.

Tilbudet til personer som sliter med psykiske helseplager og lidelser er ikke godt nok. Gjøvik Venstre vil sikre rask og god psykisk helsehjelp, utvide lavterskeltilbudet og styrke ettervernet. Vi vil senke terskelen til behandling ved å etablere lavterskel psykisk helsetilbud og jobbe tett opp mot statlige helsemyndigheter for å sikre at kapasiteten i spesialisthelsetjenesten er god nok.

Vold i nære relasjoner er både en helsemessig og sosial utfordring der kommunen har betydelig ansvar i forebygging og i å bistå personer av begge parter og deres eventuelle barn, og sikre kunnskap i lokalsamfunnet om opplysningsplikt og avvergingsplikt. Krisesentrene må sikres lokaler, kompetanse og driftsmidler som oppfyller lovmessige krav.

Der det er mistanke om overgrep mot barn, må vi sikre at forholdene omkring avhør ivaretar barnets sikkerhet og trygghet. Vi er glade for at vi har et Barnehus, som ivaretar disse barna i en av de andre mjøsbyene slik at det ikke blir for lang reisevei.

Gjøvik Venstre vil:

- At flere skal få tilbud om en koordinator i kommunen som hjelper en med å navigere seg i systemet, slik at alle får den hjelpen de har krav på.
- Tilby sykepleiere, jordmødre og andre helsearbeidere en arbeidshverdag det er mulig å stå i heltidsstilling, blant annet gjennom å se på alternative turnusordninger, økt bemanning og avlastning for arbeidsoppgaver som kan løses av andre yrkesgrupper
- Jobbe mot ufrivillig deltid i helsesektoren i kommunen.
- Innføre ordningen Rask psykisk helsehjelp (RPH), i likhet med Lillehammer og Østre Toten sin modell.

- Sikre at kommunen har et godt tilbud til ungdom og et godt lavterskeltilbud for ungdom som sliter med psykiske plager, som ved å styrke helseteamet ved Ung i Gjøvik og helsestasjon til ungdom.
- Øke antallet helseykepleiere ved skolene.
- Bruke kommunens psykologer inn i det forebyggende folkehelsearbeidet i kommunen.
- Skape god oversikt på kommunens nettsider tilgjengelige helsearbeidere i Gjøvik som spesialiseringsområde og søkerens rettigheter ved avslag.
- Bygge ut fleksible aktivt og oppsøkende behandlinger.
- Sørge for at det finnes et godt helsetilbud også under ferieavviklinger.
- Jobbe for at alle som mottar tjenester i hjemmet skal få et fast og stabilt antall personer å forholde seg til når de trenger det.
- Ha et mangfold av boformer som omsorgsboliger og bofellesskap, slik at man kan få en tilpasset bolig avhengig av hvor godt man klarer seg selv.
- At krisesentrene sikres nødvendige ressurser for drift i lokaler som oppfyller lovkrav.
- At Barnehus må finnes innen akseptabel reisevei.
- Sikre bo- og tjenestetilbud ved å blant annet å senke leieprisene og bygge flere kommunale boliger, i tråd med FN-konvensjonen for personer med funksjonsnedsettelse (CRPD)
- At kommunen skal minst følge statens veiledende satser for sosialstønad.

Lokal ruspolitikk

Gjøvik Venstre vil ha en human ruspolitikk der vi behandler brukere med verdighet. Ruspolitikken må være kunnskapsbasert, sette mennesket i sentrum, og gi folk muligheten til å leve trygge og gode liv. Derfor må vi møte avhengighet med hjelp og behandling. Gjøvik kommune har utfordringer rundt rusmiljøet blant ungdom. Hovedløsningen ligger å styrke skolehelsetjenesten og møte ungdom med dialog og forståelse - ikke politi og straff. Gjøvik Venstre vil gi en bedre rusomsorg, redusere ventetiden for behandling, legge til rette for rustestingsapparater og øke støtten til frivillige aktører på rusfeltet.

Gjøvik Venstre vil:

- innføre lokal rusreform i Gjøvik. Styrke behandlingsskapiteten for rusavhengige, slik at de er sikret umiddelbar helsehjelp, et trygt botilbud og at de som ønsker det ikke må vente på nødvendig behandling.
- Satse på forebyggende tiltak rettet mot unge, deriblant samarbeid mellom helsetjenester og skolene med informasjon om rusmiddelbruk.
- Samarbeide med allerede etablerte offentlige tjenester om å etablere brukerrom for rusavhengige.
- Sørge for at det finnes trygge møteplasser for mennesker i aktiv rus.
- Utvide ordninger med legemiddelassistert rehabilitering (LAR).
- Jobbe for anonyme tilbud med rusmiddeltesting, for å forhindre bruk av farlige stoffer.

Økt frihet i alderdommen

Hver enkelt av oss har ulike ønsker og forventninger til hvordan vår alderdom skal være. Gjøvik Venstre vil møte alle eldre med et tilbud som gir valgfrihet og tar i bruk teknologi slik at alle får muligheten til å leve så frie, selvstendige og innholdsrike liv som mulig. Vi vil legge til rette for at eldre mennesker kan få et omsorgstilbud tilpasset sine behov og interesser, dekket av det offentlige.

En av de store utfordringene i årene framover er å sørge for at det finnes nok sykepleiere og helsefagarbeidere til å dekke behovet for slike tjenester. Vi har utfordringer for fremtiden med en aldrende befolkning og samtidig vanskeligheter med å rekruttere kompetent arbeidskraft til å levere gode helse- og omsorgstjenester.

Gjøvik Venstre vil:

- Ta i bruk velferdsteknologi, innovasjon og nye løsninger for å legge til rette for at flere kan bo hjemme lenger og mestre sin egen hverdag, samtidig som eldre som ikke har digital kompetanse har muligheten til å delta.
- Satse på hjemme-rehabilitering slik at eldre raskest mulig kan komme tilbake i vanlig form etter sykdom og skade.
- Stimulere til at flere tar ansvar for sin egen bosituasjon som eldre og legge til rette for nye typer boliger med mer fellesskap.
- Bygge nabolag ved omsorgssentrene som er utformet med boliger som er knyttet til omsorgssentrene for å gi de mer selvstendig hverdag, gode utearealer og møteplasser, samt får den hjelpen de trenger
- At kommunen skal være svært bevisst på å bruke rett kompetanse til rett oppgave slik at man utnytter tilgjengelige personalressurser best mulig.
- Legge til rette for at sykehjem og omsorgsboliger har et tilpasset tilbud som reflekterer individets interesser og ønsker.
- Gjøvik kommune bør tilby gode avlastningsordninger for pårørende og aktivisering for pasienter med demens.
- Tilrettelegge for et mer sømløst samarbeid på tvers av hjemmetjenesten, helsetjenesten og frivilligheten for å motvirke underernæring og ensomhet blant eldre.
- Være åpen for en blanding av ideelle, kommersielle og kommunale sykehjem.
- Sørge for høy ernæringsmessig kvalitet på maten på bo- og omsorgshjemmene tilpasset den enkeltes vaner og ønsker, blant annet ved å involvere beboerne så langt som mulig ved måltidene.
- Ha et godt aktivitetstilbud på bo- og omsorgshjem som passer for det mangfold av mennesker som bor sammen de siste årene av sitt liv.
- Gi tilbud om GPS-sporing for å øke friheten, der det foreligger samtykke.
- Innføre tiltak som kan redusere ensomheten blant eldre, som ved å samarbeide tettere ved frivilligheten.

Bedre barselomsorg

Det er kommunen som har ansvaret for å følge opp familien og den nyfødte når de kommer hjem fra sykehuset. Gjøvik Venstre vil ha et løft i barseltilbudet. Norge er regnet som et av verdens tryggeste land å føde barn i. Samtidig er fødsels- og barselomsorgen under press over hele landet, og altfor mange kvinner får ikke den omsorgen de trenger og har krav på.

Gjøvik Venstre vil styrke, fødsels- og barselomsorgen i Gjøvik kommune. Kommunene må samarbeide tettere med spesialisthelsetjenesten for å tilby en mer helhetlig fødsels- og barselomsorg, og Gjøvik Kommune må styrke kompetansen og bemanningen på helsestasjonene.

Gjøvik Venstre vil:

- Styrke oppfølgingen i første trimester og i forbindelse med abort.
- Jobbe opp mot staten for å stanse de reduksjoner i antall liggedøgn på sykehus for kvinner i barsel.
- At alle kommuner tilbyr nye familier en oppfølgingssamtale der mors og fars mentale helse er tema i løpet av de første fire ukene etter fødsel for å forebygge fødselsdepresjon hos foreldre
- At alle helsestasjoner tilbyr kompetent ammehjelp og fysioterapi etter fødsel.
- Øke bemanningen på helsestasjonene, utvide åpningstidene og sørge for at tilbud om hjemmebesøk etter fødsel gis automatisk, i tråd med de nasjonale retningslinjer.
- Jobbe for å innføre master i jordmor-faget ved Gjøvik NTNU